

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:1

Fredagen den 12 september

§ 1 Miljöfrågor

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 17 juni 2025

Återrapport från informellt ministermöte den 10–11 juli 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 18 september 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Romina Pourmokhtari hjärtligt välkommen.

Vi börjar med återrapporterna.

Anf. 2 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Ordförande! Ni har fått återrapporterna från miljörådsmötet den 17 juni och det informella miljöministermötet i Ålborg den 10–11 juli. Om ni önskar kan jag kort redogöra för vad som avhandlades. Annars hänvisar jag helt enkelt till återrapporterna.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till rådsdagordningspunkt 3, Ändring av den europeiska klimatlagen.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Vi har ett väldigt spännande ämne på detta extrainsatta möte, som rör EU:s klimatlag. Nämnden har fått ta del av en ny kompromisstext som delades ut efter att den kommenterade dagordningen överlämnades i måndags.

Ändringen av EU:s klimatlag är en viktig pusselbit i inriktningen för EU:s väg mot klimatneutralitet till 2050. Att lägga fast ett klimatmål för 2040 är av stor vikt, inte bara för klimatet utan även för att industrin ska kunna planera sina investeringar och ställa om i tid. Det är avgörande för EU:s konkurrenskraft och anpassning till en fossilfri framtid.

Sedan kommissionen presenterade sin rekommendation med ett 90-procentsmål i februari förra året har regeringen aktivt verkat för att genomförandet ska bli realistiskt. Regeringen har fått gehör för flera

centrala frågor, både i det förslag som 2015-2016 trädades den 2 juli och under själva förhandlingen. Det avspeglas också i de nya kompromisstexten. Bland annat anges att ramverket bör främja konvergens, att bioekonomin har en central roll i klimatomställningen, att osäkerheter inom LULUCF bör beaktas och att permanenta negativa utsläpp inkluderas i ramverket efter 2030. Det finns också skrivningar om en teknikneutral ansats där alla fossilfria alternativ inklusive kärnkraft ingår.

Det här är positivt och innebär att vi har rört oss i en bra riktning. I slutskedet av förhandlingen om rådets allmänna riktlinje kommer det att vara viktigt att värna de framgångar som uppnåts men också fortsätta verka för att överenskommelsen så långt som möjligt går framåt i de frågor som är viktiga för Sverige.

Jag kommer att fortsätta att verka för ökad konvergens såväl i förhandlingarna nästa vecka som inför arbetet med det kommande klimatpolitiska ramverket. Det är ett arbete som kommissionen kan inleda så snart klimatlagen är antagen. Ökad konvergens är någonting som behövs både för att EU:s klimatmål ska vara möjliga att uppnå och för att unionens klimatpolitik ska vara kostnadseffektiv.

När vi nu närmar oss ett beslut om rådets ståndpunkt räknar jag med att vissa justeringar i texten kan bli aktuella. Men i grunden tror jag att vi är nära en uppgörelse. Jag bedömer att en uppgörelse om en klimatlag som beaktar de osäkerheter som finns gällande skogens koldioxidupptag, det som omgärdar LULUCF-sektorn, främjar behovet av en bioekonomi, lägger tonvikt på utsläppshandeln som det centrala styrmedlet, bidrar till att skapa incitament för permanenta upptag i EU:s klimatramverk och anger en teknikneutral ansats för energipolitiken, där alla fossilfria alternativ inklusive kärnkraft ingår – samt att vi faktiskt har det här realistiska perspektivet som den svenska regeringen har lyft upp och pratar mer om de utmaningar alla länder står inför med genomförandet – sammantaget utgör en solid grund för EU:s väg mot klimatneutralitet 2050.

Sverige har tidigt verkat för att den här klimatlagen ska inkludera möjligheten att tillgodoräkna sig investeringar i klimatåtgärder i tredje-länder genom så kallade artikel 6-krediter under Parisavtalet. Sverige har en unik kompetens inom området. Det är glädjande att man har lyssnat på oss och att de här krediterna nu ges utrymme, vilket ger flexibilitet för att nå 2040-målet. Självklart ska krediterna ha hög miljöintegritet, kvalitet och additionalitet, ge långsiktigt hållbara resultat och inte urholka det långsiktiga omställningstrycket för EU:s industri, som måste minska sin egen klimatpåverkan.

Jag anser att Sverige med den här inriktningen sammantaget bör kunna stödja en uppgörelse så länge EU har en tydlig målsättning för 90 procents nettoutsläppsminskning till 2040.

Anf. 5 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar ministern så mycket för redogörelsen. Att vi står en bit ifrån varandra tror jag att vi bägge två vet.

Vi anmälde en avvikande ståndpunkt i går. Justering har skett, så jag hänvisar till den avvikande ståndpunkten och hoppas att jag inte behöver läsa upp den nu.

Jag ska lyfta fram några saker. Vi anser att man fortfarande ska ha målet att nettoutsläppen ska minska med 95 procent till 2040 jämfört med 1990 och att det är viktigt att de minskar i varje medlemsland. Vi vill inte att det ska vara möjligt att klimatkompensera för att nå målen, utan utsläppsminskningarna ska ske där utsläppen uppstår. På så sätt kan det säkerställas att utsläppsminskningarna är permanenta och additionella.

Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar ministern för redogörelsen.

Vi har nu fått lära oss att vi ska säga "minister" om alla i regeringen, medan statsministern själv använde ordet "statsråd" i regeringsförklaringen. Men vi lär oss.

Även vi i Vänsterpartiet hade en avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet i går. Jag hänvisar till den. Men jag vill också säga lite grann om vad vi har skrivit i den.

Vi menar att EU:s klimatambitioner måste skärpas och att det måste ske utsläppsminskningar i närtid för att vi ska leva upp till Parisavtalet och den senaste forskningen. Rika länder måste gå före. Därför behöver EU höja sin klimatambition och ha en målsättning om att nå näranollutsläpp till 2040 och gärna nollutsläpp.

Vi kan också konstatera att vi måste satsa på förnybar energi skyndsamt. Då blir det ett problem att man inkluderar kärnkraft, som regeringen nu gör, för det riskerar att försena utvecklingen av förnybart. Vi ser det i Sverige, och det vore tråkigt om så skedde i hela EU.

Vi anser inte att man ska inkludera Parisavtalets artikel 6 som en flexibilitet. Precis som Centerpartiet framförde ska varje land minska utsläppen. Man ska inte kunna räkna in annat. Vi måste också se till att öka målsättningen att bland annat stärka kolsänkan i skog och mark. Sedan har vi lite mer i själva den avvikande ståndpunkten, som jag hänvisar till i övrigt.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag kommer inte att insistera på att ledamöterna i EU-nämnden anammar talmannens mycket revolutionära och omotiverade insatser på området svensk lingvistik och svenskt språkbruk. Jag kommer att fortsätta säga "statsrådet", och det får ledamöterna också göra, om de inte vill kalla statsrådet för "minister", vilket inte heller är fel. Talmannen är något mer revolutionär än vad jag är.

Anf. 8 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag tänkte faktiskt säga samma sak. Det är fint att vi är överens.

(ORDFÖRANDEN: Det här är den konservativa maktaxeln.)

Jag tackar klimatministern för redogörelsen, men jag kommer även fortsättningsvis ibland att säga "statsrådet", som jag tycker är en väldigt fin titel.

Även vi socialdemokrater hänvisar till vår avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet. Vi poängterar där i likhet med Centerpartiet målet om 95 procent. Vi poängterar även – så det blir sagt här muntligt

2025/26
12 september

också – att vi vill stryka de meningar som handlar om artikel 6. Delvis är det av saksål – som Centerpartiet tog upp – handlar det om var man gör utsläppsminskningarna. Det finns ingenting fel i att man gör utsläppsminskningar även i tredjeländer, men vi menar att vi behöver leda arbetet i Sverige och inom EU. Det är bra för våra länder, och det är viktigt ledarskap. Det kan vidtas kompletterande åtgärder, vilket diskuteras i flera länder, men här blir det tonvikt på en av dem på ett väldigt viktat sätt. Vi vill stryka den delen.

Den här ståndpunkten är lite annorlunda jämfört med det vi diskuterade på överläggningen i miljö- och jordbruksutskottet. Här finns bland annat meningen: ”En sådan målbana måste bygga på acceptans hos medborgarna.” Det såg lite annorlunda ut i miljö- och jordbruksutskottet. Vi vill stryka den meningen. Det beror inte på att vi inte skulle tycka att all politik ska ha legitimitet, utan det är tvärtom. Vi brukar inte uttrycka oss så. Vi förhandlar som representanter och folkvalda och arbetar med att skapa breda mandat kring politiken. Vi anser inte att en sådan mening behövs för just klimatpolitiken. Meningen insinuerar att klimatpolitiken inte skulle vara accepterad, vilket enligt oss inte stämmer. En väldigt stor majoritet av befolkningen vill se ökade insatser på klimatområdet. Därför vill vi absolut stryka den meningen. I stället vill vi ha in att vi vill se en målbana som bygger på vetenskaplighet och klimaträttvisa.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Det är bra att ni ledamöter hänvisar till era tidigare avvikande ståndpunkter. Men det är också bra att ni följer upp dem och konkretiserar vad de avser, eftersom ”paper trail” mellan utskotten och nämnden är ganska vagt.

Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även vi i Miljöpartiet anmälde en avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet i går. Jag tänkte försöka sammanfatta den kortfattat.

Vi skulle gärna vilja se ett mer ambitiöst mål som handlar om att vi gör en minskning med 95 procent och att vi är klimatpositiva år 2040. Det betyder att vi också behöver ha satsningar och målsättningar gällande negativa utsläpp. Vi behöver hitta sätt att suga upp växthusgaser från atmosfären – mer än det som släpps ut.

Där spelar skogen en nyckelroll. Vi har sett att kolförrådet i den svenska skogen minskat med 50 procent sedan 1990, vilket är väldigt oroväckande. Det hade varit viktigt att adressera det. Sverige kan bidra på ett väldigt effektivt sätt. Det skulle kanske innebära att övergå till mer skonsamma skogsbruksmetoder och permanentskydda de kolsänkor som finns i skogen i stället för att mixtra med siffror och justera LULUCF till skogsindustrins fördel.

Vi önskar också att man inte villkorar stöd för 2040-målet. Andra medlemsländer måste till exempel vara lika snabba som Sverige. Vi alla behöver göra vad vi kan och bidra efter bästa förmåga.

I likhet med vad Socialdemokraternas Jytte Guteland framförde tycker vi att ordet ”realistiskt” är olyckligt. Det är ett sätt att undergräva kommissionens förslag om ett mål om 90 procents minskning. Om vi inte lyckas med detta kommer även säkerhet, konkurrenskraft, matförsörjning

och trygghet att riskeras i en värld som är två till tre grader varmare. Det finns ingen politisk vilja att riskera alla dessa värden, för att inte nämna hälsa och människors liv.

Även vi är skeptiska vad gäller artikel 6. Om vi ska använda artikel 6 ska de här åtgärderna inte kunna räknas av mot EU:s utsläppsmål.

Vi vill invända mot skrivningen om att inkludera kärnkraft på samma villkor som förnybart i EU:s lagstiftning eftersom det varken är kostnadseffektivt eller klimatsmart.

Det är kort vår redogörelse för vår avvikande ståndpunkt. Vi har också en fråga till miljöministern. Hur bedömer miljöministern förutsättningarna att nå en uppgörelse på nästa miljöråd den 18 september?

Anf. 11 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Låt mig tydliggöra med tanke på flera av de ståndpunkter som har framförts här att det som jag nu redogjort för muntligt är läget i förhandlingen. Sverige har fått gehör för i princip allt vi har drivit. Därmed är det inga villkor som råder inför huruvida vi ska rösta ja eller nej. Som det ser ut nu kommer vi att få våra kraftiga förbättringar i förhållande till LULUCF och en yta för artikel 6. Det gäller skrivningar om fossilfri energipolitik där man inte längre från EU:s sida diskriminerar kärnkraften utan låter medlemsländerna ha makt över hur man väljer att genomföra omställningen.

Bilden av att det råder villkor, hängslen och livrem, kan behöva uppdateras i och med att det som ligger på bordet inför mötet helt enkelt är en skrivning som är väldigt positiv för Sverige och som vi driver på för. Det sagt bara så att det framgår lite mer tydligt.

Min bedömning just nu är att det danska ordförandeskapet arbetar väldigt hårt med att lyckas få till ett beslut. Jag hoppas att det kommer att få det. Men jag har också fått signaler om att det kan bli ett långt möte. Det är väl ungefär där vi är rent processuellt.

När det slutligen gäller legitimitetsbegreppet kanske det bara är så enkelt att det vi kallar för legitimitet är det som ni kallar för rättvis omställning.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Jag tolkar det som att de är var och en för sig. Kan det stämma? Det stämmer.

Med det tar vi oss vidare till rådsdagordningens punkt 4, EU:s framläggande av ett uppdaterat nationellt fastställt bidrag till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC).

Anf. 13 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Herr ordförande! Vill man kan man gärna säga UNF Triple C. Det är den internationella beteckningen. Men vi ska tala svenska i EU-nämnden. Det låter också bra.

Nämnden har fått ta del av en ny kompromisstext. Den delades efter den kommenterade dagordningen som överlämnades i måndags.

2025/26
12 September

För att svara upp mot de beslut som under klimatkonventionens partsmöten är det viktigt att EU:s nästa NDC innehåller en ambitionsnivå för 2035. Det behöver framgå att denna ambitionsnivå för 2035 skiljer sig från EU:s klimatmål för 2040, då det senare skrivs in i europeisk lag.

Regeringen anser att ambitionsnivån i EU:s NDC bör basera sig på en uppgörelse om EU:s 90-procentsmål till 2040. Det är viktigt för att EU:s åtagande till Parisavtalet ska ha så hög ambition som möjligt och för att det ska ligga väl i linje med EU:s klimatmål.

Under rådande omvärldsläge är det viktigare än någonsin att EU står fast vid sina åtaganden och att vi påverkar andra stora utsläppare att göra mer. Det är av central betydelse att EU kan presentera en ny NDC i god tid före COP 30. Jag kommer att verka för att det ska bli möjligt.

Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för redogörelsen.

Vi har diskuterat detta tidigare. Jag kan inte se annat än att den avvikande ståndpunkt som Vänsterpartiet anmälde när vi diskuterade EU vid COP 30 fortfarande gäller.

Den handlar bland annat om att det är väldigt oklart om regeringen menar att det är *andra* stora utsläppare som ska göra sitt medan EU lite grann kan luta sig tillbaka. Vi fick ingen riktig klarhet i det.

Här står också att det är ett ytterligare tillfälle att påverka andra stora utsläppare. Men det är också väldigt viktigt att EU fortsätter på sin inslagna väg.

Där kan jag konstatera att i det förra ärendet som gällde EU:s klimatmål har Sverige bidragit till att försämrat dem snarare än förbättrat dem, vilket jag ser som ett problem.

Nu gäller det de klimatmål som ska vara underlag för NDC. Jag kan bara konstatera att det är tråkigt att vi inte har drivit på för till exempel nettonoll 2040 i stället för att problematisera 90 procents minskning till 2040 när det borde vara starkare mål.

Med det vill jag hänvisa till tidigare avvikande ståndpunkt och anmäla en ny.

Anf. 15 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag tackar klimatministern för detta.

Vi från Socialdemokraterna vill också hänvisa till vår avvikande ståndpunkt inför COP 30 från i somras. Även det gör kunna göras gällande i det här sammanhanget. Det är inte så länge sedan, och det handlar om just NDC:erna. Där har vi också poängterat detta med 95-procentsmål som bas för uträkningen av NDC:er.

Så att det inte faller bort i den avvikande ståndpunkten i jämförelse med denna ståndpunkt vill jag också påtala att vi skulle vilja stryka ett ord. Om statsrådet inte går med på det vill vi också ha en avvikande ståndpunkt om ordet "andra" i första meningen.

Det ska i stället stå: Regeringen anser att EU:s nästa NDC utgör ett ytterligare tillfälle att påverka stora utsläppare att göra mer.

I ståndpunkten i dag står det *andra* stora utsläppare. Det sänder fel signal. Vi tror att även EU behöver göra mer. Vi menar att för att få andra stora utsläppare att göra mer måste det vara tydligt att vi inte backar från

en ambitionshöjning, som det faktiskt är att revidera NDC:erna till 95 procent.

Om vi inte får gehör för det kommer vi att anmäla en avvikande ståndpunkt om att stryka ordet ”andra”.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Det är det talade ordet som gäller. Jag fångade inte om statsrådet använde begreppet andra i det muntliga. Det kan hon få möjlighet att klargöra.

Anf. 17 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Återigen: Det är det talade ordet som gäller. Om vi diskuterar det som står i den kommenterade dagordningen blir det lite svårt för mig att förhålla mig till det.

Jag säger ”påverka andra stora utsläppare att göra mer” just för att jag inkluderar EU som en stor utsläppare. Nu är inte EU ett land, men om vi skulle räkna EU som ett land, givet att EU förhandlar i partsmötena som en part, är EU en av de stora utsläpparna.

När jag skriver ”andra stora utsläppare” och när jag säger ”andra stora utsläppare” menar jag helt enkelt att EU är inkluderat i det. Stryker vi ”andra” menar jag att vi tvärtom formulerar oss på ett sätt som påpekar att vi ska påverka stora utsläppare, det vill säga att EU inte är en stor utsläppare.

Så väljer jag att tolka texten och mitt talade ord. Därmed känner jag mig inte bekväm med att gå Socialdemokraterna till mötes i den formuleringen, eftersom jag menar att det vore en försvagning av texten.

Sedan vill jag göra en kort kommentar apropå de frågor som ledamoten Waldau tog upp. Regeringen har inte problematiserat 90 procent. Sveriges regering är en av få tillsammans med Finland som extremt tidigt gick ut och stärkte kommissionen i sin vilja om att sätta 90-procentsmål.

Det var väldigt få ambitiösa länder som gjorde det så pass tidigt och tydligt. När det gäller uttalandet om att vi problematiserar 90 procent och att vi skulle motverka förhandlingen vill jag tydliggöra för EU-nämnden att det inte stämmer. Kommissionen är tvärtom extremt tacksam för att Sverige och Finland både på ministernivå och även på högre nivå med statsministrar har varit djupt engagerade i att vi ska klara av det och få ett framsteg i arbetet. Sverige och Finland har på ett väldigt ambitiöst sätt, till skillnad från många andra länder som vanligtvis är ambitiösa som har suttit tysta i arbetet, drivit på för att målet ska antas och vara på en så pass ambitiös nivå som 90 procent är. Det är verkligheten.

Det vi märker är att det kommer att vara en tuff förhandling. I det kan man såklart förhålla sig på olika sätt. Men att påpeka att det skulle vara så att EU inte är ledande blir väldigt felaktigt när EU är den kontinent som har fattat beslut om kraftiga regleringar och lagar som ämnar att nå nettonoll 2050.

Lyckas man med de målsättningar man har, lyckas man genomföra ETS:er och leva upp till ESR-målen kommer EU att vara världens första klimatneutrala kontinent. Det skulle i varje fall jag och regeringen tolka som en framgång för klimatarbetet.

1025/2021
12 september

Jag vill bara påpeka att vi inte procentar 90 procent. Tvärtom är Sverige och Finland tillsammans de få länder som har tryckt på för att ha en sådan ambition. Vi har fått gehör för vår syn om hur allra främst skogssektorn ska hantera den verklighet som ett 90-procentsmål exempelvis skulle innebära.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi från Miljöpartiet har också en avvikande ståndpunkt. Den är ganska lik det som har framförts tidigare.

Det är bra att miljöministern ändå understryker att det är viktigt att en NDC kan komma till i god tid före COP 30. Min första fråga är hur miljöministern ser på den möjligheten.

Jag håller med Jytte Gutelands förslag. Jag tar också till mig det som miljöministern framför. Det gör diskussionen lite förvirrande.

Jag har en fråga till miljöministern om hon anser att EU och även Sverige behöver göra mer i dessa sammanhang, eller om man menar att det främst är andra kontinenter som fokus kommer att ligga på.

Som i den tidigare frågan vill vi understryka vikten av 95 procents minskning till 2040. Men det gäller också att man kompletterar med negativa utsläpp så att vi når inte bara klimatneutralitet utan också att vi binder in mer koldioxid än vad som släpps ut.

Jag hade också önskat att man i den här processen hade kunnat från EU:s håll driva på får ett slutdatum för användning av fossila bränslen. Det finns många delar i detta som hade kunnat bli än mer konkreta.

Jag skulle vilja få svar på en fråga. Det gäller vad man menar med att regeringen anser att NDC:n bör ta hänsyn till betydelsen av tidigare utsläppsminskningar i linje med vetenskapen.

Är detta någonting som regeringen har gjort en analys av om hur Sverige förhåller sig eller hur EU förhåller sig? Kan man utveckla lite grann om den meningen?

Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag vill vara tydligt med att vi ändå har antagit en ståndpunkt. Regeringens ståndpunkt är att minskningen till 90 procent ska ske under förutsättning att genomförandet bedöms vara realistiskt. Det är lite livrem och hängslen där.

Enligt min mening behöver vi nå nettonoll till 2040. Då gäller det att se till att genomförandet är realistiskt och inte ha det som en lite utgång för att inte klara målet. Vi måste helt enkelt klara målet.

Jag funderar på om man kan hitta en kompromiss mellan oss här. Om vi nu är överens om att EU är en stor utsläppare, att Sverige är en stor utsläppare och att EU också måste minska kanske man kan slänga in ett "även". Det vill säga: Det utgör ett ytterligare tillfälle att påverka även andra utsläppare.

Fångar vi då upp det som alla menar? Jag kastar ut detta och ställer frågan.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Det låter spännande.

Anf. 21 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag tackar för kompromissförslaget från Vänsterpartiet. Det kanske kan fungera. Vi får titta på det.

Det handlar från vår sida om att vi ska vara tydliga med att det egna ansvarstagandet är viktigt för att vi behöver göra mer. Men också själva handlandet leder till ett ledarskap som fungerar bättre för andra utsläppare.

I meningen blir det tydligt att vi vill vika från det egna ansvarstagandet och att vi i stället vill peka på en tredje part. Det är väl uppenbart för alla.

Även när man är retoriskt skicklig kan man ibland hamna i ett läge där man sminkar en gris. Det blir för oss väldigt tydligt att det är en gris bakom det hela som klimatministern sminkar upp. Det syns. Det är tydligt i hela ståndpunkten att det handlar om att glida ifrån det egna ansvaret. Det handlar om att en annan utsläppare ska göra jobbet och att EU redan har gjort sitt. Det förtydligas ytterligare i slutet av ståndpunkten, där man fortsätter med meningar som avslutas med: som grundar sig i att ett realistiskt genomförande *bör* kunna accepteras. Det är så många ”om”, ”bör” och ”accepteras” att det blir väldigt tydligt att det här ska blidka någon.

Jag tycker väldigt mycket om djur, och jag tycker väldigt mycket om grisar. Det vill jag verkligen ha sagt! Men jag tycker inte om när man försöker dölja politik som är mycket sämre än den man utåt sett vill ge sken av att man står för.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att djurskyddslagstiftningen skulle ha ett och annat att säga om att sminka grisar.

Anf. 23 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag vill bara återigen påpeka att det är det talade ordet som jag förankrar med EU-nämnden. Det blir lite svårt för mig om vi ska diskutera ordval i ett dokument som inte är det jag sitter och förankrar här i EU-nämnden i dag. Det är det talade ordet jag tänker att vi utgår ifrån när vi behandlar frågor i nämnden.

När det gäller de frågor som ställdes av Miljöpartiet är ambitionen från det danska ordförandeskapet att vi på det extrainsatta mötet ska kunna anta klimatlagen och i och med det också kunna anta en NDC-linje direkt. Det är alltså ordförandeskapets ambition, och därmed bedömer jag det som lika sannolikt att vi lyckas med NDC-frågan som att vi lyckas med själva klimatlagsbearbetningen.

Jag nämnde lite kort för miljö- och jordbruksutskottet i går att detta är något som kanske har försvårats lite grann nu givet att den franska regeringen föll. Frankrike är ju ett av de länder som har varit mest problematiska, för att använda Vänsterpartiets ledamots ordval. Frankrike är nämligen ett land som har haft väldigt svårt för att förlika sig med förslaget. Många förhandlingar har pågått, och arbetet saktas ned av att den franska regeringen har fallit. Förhoppningsvis lyckas man lösa detta på ett bra sätt. Annars är det andra länders medgivande som det hela vilar på, och då blir det exempelvis viktigare hur Italien förhåller sig till förslaget.

2025/26
12 september

Det här är en ganska svår situation för det danska ordförandeskapet har en väldigt hög ambition och arbetar hårt för att lyckas med detta. Bara det att de har kallat till mötet tycker jag vilar på en grund av att de ser en möjlighet att vi ska lyckas ro detta i hamn.

För Sveriges del har det varit positivt att vi tillsammans med Finland har kunnat lägga fram våra skrivningar om inte minst skogen. Det är någonting som har gjort att länder som annars hade varit mer kritiska har sett att det finns fördelar i den nya klimatlagen och att det finns saker som skulle kunna förbättra deras möjligheter att faktiskt genomföra EU:s klimatlagstiftning. Det har varit en positiv del av förhandlingen.

När det gäller betydelsen av våra formuleringar om tidiga utsläppsminskningar måste man någonstans bära med sig att EU har antagit världens mest avancerade klimatlagstiftning. Det är stora framsteg som görs i EU. EU åker till COP-mötena med väldigt mycket konkret som man visar upp i sina NDC:er med utsläppsminskningar runt om i hela unionen och ett engagerat arbete för att också få till ambitiösa avtal på plats för att övriga länder i världen också ska börja minska sina utsläpp och inte öka dem.

Det är andemeningen, och det är skälet till att vi formulerar och uttrycker oss på det här sättet. Det EU gör är väldigt bra: Man beslutar om klimatlagstiftning och regleringar, exempelvis om utsläppshandel, och möjliggör sedan en omställning inom industrin. Det är ett arbete som fler delar av världen behöver göra på sitt sätt och på sina egna villkor. Men de behöver börja styra sin ekonomi från det fossila till det fossilfria.

Det är helt enkelt ur detta perspektiv som vi uttrycker oss på det här sättet. EU har framgångar kring klimatet – framgångar som, om jag inte missminner mig, oppositionen också har varit särskilt stolt över under den tid man har suttit i regering. Det här är framsteg som görs i Europa, och det är väldigt positivt. Ledamoten Guteland har ju till och med förhandlat fram många av de här fantastiska filerna. Det är framsteg för EU, och det är saker som är positiva.

Detta betyder inte att vi är klara. Det betyder att alla EU-länder nu också måste lyckas genomföra det man har beslutat. Men det är framsteg som är värda att lyfta, inte minst i det internationella sammanhanget.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara förvissa mig om att vi är på det klara med detta, för jag ska försöka sammanfatta det om en stund. Regeringen tycker alltså inte att EU ska backa på sina ställningstaganden och sina åtaganden men att man även ska påverka andra utsläppare. Är det en korrekt tolkning av vad statsrådet sa?

Anf. 25 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Ja.

Anf. 26 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Stort tack till ministern för svaret! Jag tycker att det var ett väldigt bra klargörande. Jag tycker absolut att ordet "annan" kan vara kvar med den andemening som jag också tycker är oerhört viktig,

nämligen att man ser att EU också är en stor utsläppare. Om det är den tolkningen som ska göras tycker jag att det är bra.

Däremot vill jag nog ändå anmäla något slags avvikande ståndpunkt med hänvisning både till föregående punkt och till det som är i samma linje som det vi lyfte i somras. Jag hoppas att jag är tillräcklig tydlig.

Anf. 27 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack till klimatministern för klargörandet!

Om vi tolkar det på det sättet väljer vi den här gången att inte hänvisa till strykningen från det statsrådet sa eftersom det i den andra muntliga framställningen blev tydligt att det skulle betyda ansträngningar också från EU:s sida.

Däremot vill vi fortsättningsvis hänvisa till vår tidigare avvikande ståndpunkt kring 95 procent och det vi sa i samband med COP 30.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkter från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet var och en för sig.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 29 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Vi har inte fått någon information om övriga frågor som planeras tas upp på det extrainsatta mötet.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statsrådet med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi önskar lycka till vid rådmötet och trevlig helg när det är dags!

Anf. 31 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Trevlig helg!

2025/26:1
12 september

§ 2 Allmänna frågor 2025/26:1
EU-minister Jessica Rosencrantz 12 september
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 18 juli 2025
Återrapport från informellt ministermöte den 1–2 september 2025
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 16 september 2025

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Vi har kommit till punkten om allmänna frågor och välkomnar statsrådet Jessica Rosencrantz.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 33 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

God morgon! Allmänna rådets senaste möte hölls den 18 juli i Bryssel. Jag företrädde Sverige vid mötet. Det har även hållits ett informellt möte i allmänna rådet den 1–2 september i Köpenhamn. Även vid detta möte företrädde jag Sverige.

Nämnden har tagit del av de skriftliga återrapporterna. Jag har inget att tillägga men kan svara på frågor.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 23–24 oktober 2025, utkast till kommenterad dagordning.

Anf. 35 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Den 23–24 oktober träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Vid allmänna rådets möte kommer utkastet till annoterad dagordning inför Europeiska rådet att behandlas. Nämnden har tagit del av dagordningen. På den står Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, Mellanöstern, säkerhet och försvar, bostäder, konkurrenskraft och migration.

Statsministern kommer inför mötet att samråda om svenska ståndpunkter. Vad gäller diskussionen i substans återkommer jag till den vid nästa samråd med EU-nämnden den 17 oktober. Vad gäller dagordningen kan regeringen stödja den.

Sveriges stöd till Ukraina är orubbligt. Ingen fråga är lika central för Europas säkerhet som Ukrainas försvar mot Rysslands aggression. Ukraina och president Zelenskyj har Sverige och EU:s fulla stöd i den diplomatiska processen mot en hållbar fred, och det är upp till Ukraina att avgöra vilka villkor för fred som är acceptabla för Ukraina. Regeringen är dock tydlig: Internationella gränser får inte ändras med våld.

Därtill måste också trycket på Ryssland öka. Utan ett ökat tryck på Ryssland finns inget som tvingar Putin att på allvar delta i fredsförhandlingarna. Regeringen verkar därför för att kommissionen omgående ska presentera ett 19:e sanktionspaket med konkreta åtgärder, inte minst mot skuggflottan och rysk energiexport.

Regeringen verkar också för att kommissionen snarast lägger fram konkreta förslag för att kunna använda grundkapitalet av de

immobiliserade ryska centralbankstillgångarna till stöd för Ukraina i förenlighet med folkrätten och EU-rätten.

Ukrainas EU-närmande är en viktig investering i Ukrainas och hela Europas fred, säkerhet och stabilitet. Regeringen stöder Ukraina på dess väg mot ett EU-medlemskap och verkar för att framsteg nås utan dröjsmål.

Vad gäller Mellanöstern ser regeringen med stor oro på den allvarliga utvecklingen på Västbanken och arbetar för att EU ska öka trycket mot Israel för att förbättra den katastrofala humanitära situationen i Gaza och säkerställa respekt för internationell humanitär rätt. Regeringen vill i detta syfte se omedelbara förslag från kommissionen för suspendering av handelsdelen av EU:s associeringsavtal med Israel. De bör även innehålla kriterier för när och hur en sådan suspendering ska lyftas.

Regeringen anser att terroristorganisationen Hamas bär ett mycket tungt ansvar för situationen i Gaza. All kvarvarande gisslan måste frigges villkorslöst och omedelbart. Regeringen verkar för att trycket på Hamas ska intensifieras och har uppmanat EU-kommissionen att presentera ytterligare förslag på hur så kan ske, inklusive genom ytterligare sanktioner.

Vad gäller frågan om bostäder är det kommissionens kommande plan för bostäder till överkomliga priser som ska behandlas. Regeringen är pådrivande för att en sådan plan ska underlätta för företag inom sektorn och förbättra förutsättningarna för den inre marknaden att skapa det utbud av bostäder som behövs.

Vi ska inte heller glömma att även om EU såklart kan bistå på detta område är det på nationell nivå som bostadspolitiken hanteras.

Beträffande säkerhet och försvar är det fortsatt viktigt att EU och EU:s medlemsstater fortsätter att stärka sina försvarsförmågor, inklusive den civila beredskapen, mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget. Regeringen anser att det är av särskild vikt att skyndsamt fylla de kritiska förmågegapen. Sverige bidrar aktivt i detta arbete.

Regeringen fortsätter även att driva på för en stark, öppen och konkurrenskraftig försvarsindustri i Europa. Regeringen verkar särskilt för att deltaganderegler i kommande program och initiativ inte ska missgynna svensk industri och att villkor inte sätts upp som riskerar att begränsa medlemsstaters möjlighet att snabbt stärka den militära förmågan.

Europeiska rådet kommer återigen att behandla konkurrenskraftsfrågorna. Det är både bra och viktigt, inte minst eftersom en konkurrenskraftig ekonomi behövs för att möta både samtidens och framtidens utmaningar. Denna gång kommer särskilt fokus att läggas på hur konkurrenskraftsarbetet går hand i hand med den gröna omställningen. Den gröna omställningens potential att utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft måste nyttjas fullt ut.

Slutligen återkommer migrationsfrågan till Europeiska rådets dagordning. Det är viktigt att nu implementera migrations- och asylpakten samtidigt som mer måste göras både för att minska den irreguljära migrationen och för att effektivisera återvändandet.

Anf. 36 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Tack så mycket, ministern, för redogörelsen!

2025/26:1
12 september

Jag har några frågor. Den förra 2015/2016 Ukraina och Ungerns blockering. Hur avser ministern att lyfta den frågan och diskussionerna kring detta? Kan vi få en reflektion om hur läget egentligen är?

Sedan vill jag verkligen önska lycka till när det gäller grundkapitalet till de immobiliserade ryska tillgångarna. Det verkar tämligen låst just nu, men stort lycka till, som sagt!

När det gäller Mellanöstern är jag lite fundersam. Jag vet vilken linje regeringen driver, och jag tycker att det är oerhört positivt att man lyfter fram associeringsavtalet men också möjligheten att terrorlista dem som driver på den extrema bosättningspolitiken. Då undrar jag om ministern även kommer att lyfta detta, för det nämndes inte i det muntliga och nämns inte heller i texten. Det är alltså en fråga. Sedan vet jag att splittringen är stor i EU även i den här frågan.

Det var egentligen de två frågor jag hade.

Anf. 37 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för genomgången!

Det är bra att både regeringen och EU nu ställer krav på Israel, men det går att göra mycket mer än vad som föreslås här. Att till exempel frysa handelsdelen inom associeringsavtalet är ett steg i rätt riktning, men samtidigt innebär det att andra samarbeten inom avtalet fortsätter. Till exempel har Israel fått stora belopp inom forskningsprogrammet Horisont Europa, och delar av det stödet har gått till militär forskning. Det kommer nu att kunna fortsätta löpa.

I juli presenterade den höga representanten flera förslag till åtgärder. Jag tycker att det vore bra om regeringen tryckte på för att rådet ska driva samtliga förslag om hur EU kan trycka på för fred, inte bara genom handelsdelen inom associeringsavtalet. Det finns mycket mer man skulle kunna göra. Till exempel skulle man från Sveriges sida kunna driva att konstatera att det är ett folkmord som pågår i Gaza och att Israel genom etablering av bosättningar skär Västbanken i två delar. Där har det inte alls varit de starka reaktioner som kanske omvärlden sa från början. Det har varit ganska tyst.

Det finns mycket man kan säga om Netanyahus högerextrema regering. Jag återkommer till det. Men jag hoppas verkligen att regeringen driver på för att Europeiska rådet ska ha mycket kraftigare fördömanden och förslag när det gäller att få ett slut på det här orätfärdiga kriget.

Jag vill också ta upp konkurrenskraften. Där borde regeringen inte bara prata om frihandelsavtal utan också driva på för handelsavtal som tar hänsyn till exempelvis rättigheter för arbetstagare och ursprungsbefolkning samt miljö och klimat. Man borde inte heller bara arbeta för ett frihandelsavtal som gynnar Europa och de stora företagen.

Vi kan se att det är bra med teknikneutralitet i den gröna omställningen. Men vi kan också konstatera att så som politiken fungerar i Sverige, där man så tydligt prioriterar ett kraftslag, det vill säga kärnkraft, uppfyller man inte sin egen åsikt i Europeiska rådet. Man pratar om teknikneutralitet, men det är inte det man menar. Det man menar är att det ska vara mer kärnkraft.

Inom ramen för konkurrenskraft vore det också bra om Sverige kunde vara tydligt med att lättnader i regelbördor inte får leda till att kontroller, rättigheter, miljö och klimat betalar priset, det vill säga att det inte bara

blir lättade regelbördor utan att det också riskerar att bli minskade ambitioner. Det har varit tydligt tidigare men saknas nu.

Sedan undrar jag: Det nämns ingenting om avtalet med USA, som ju har varit väldigt kritiserat. Kommer det inte upp? Har regeringen inga åsikter i den frågan? Det vore konstigt om man diskuterade konkurrenskraft utan att diskutera kommissionens avtal.

Slutligen vill jag ta upp migrationspakten. Jag vill börja med att påminna om att Vänsterpartiet varken står bakom den nya asyl- och migrationspakten eller den migrationspolitik som har vuxit fram vid sidan av pakten. Det jag noterar när både Sverige och EU i stort diskuterar migrationspakten är att ingenting sägs om säkra och lagliga vägar. Jag skulle önska att regeringen kunde ha med det i sitt fokus och också ta upp hur viktigt det är med säkra och lagliga vägar in i EU, inte bara hur man ska kunna straffa dem som tar sig hit.

Anf. 38 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill börja med lite förtydliganden. Det vi har på bordet här och nu är vad regeringen tänker fokusera på under GAC-sammanträdet nästa vecka. Vi har ju fått en ganska översiktlig bild från kommissionen av vad som ska stå på dagordningen, och detta brukar vara ett tillfälle för regeringar att ta upp saker som man vill ha på dagordningen – eller inte. Detta tyckte jag dock inte att man kunde höra i det statsrådet sa.

Vi har ju fått ett skriftligt underlag. Till exempel finns inte den gröna och digitala omställningen med som egen punkt i utkastet till dagordning. Dock finns det med som underlag, både skriftligt och i det muntliga framförandet. Det är väl en sådan sak som reser lite frågor kring vad Sverige tänker driva på mötet.

Det är ju det talade ordet som gäller här i EU-nämnden. Men vi har också fått ett skriftligt underlag med ganska omfattande ståndpunkter inför kommande möte. Jag vill bara ställa frågan: Ska vi tolka det som att det som statsrådet inte har sagt här muntligt ska vi bara bortse från i det skriftliga underlaget? Här finns till exempel ståndpunkter om EU i världen, och det fanns varken med som dagordningspunkt i utkastet från kommissionen eller i det statsrådet sa. Det finns också skriftliga ståndpunkter här som går långt mycket längre än vad statsrådet sa i vissa delar.

Detta är alltså mer än en sakfråga. Vad är det statsrådet är här och förankrar?

Med det sagt: Att i det här läget driva på och tycka att Europeiska rådet behöver ha en egen dagordningspunkt om den gröna och digitala omställningen tycker i alla fall vi socialdemokrater skulle vara alldeles nödvändigt för Sverige att göra. Det har varit en punkt som man hänvisat till ganska många gånger: Detta ska tas upp på kommande europeiska råd. Och så kommer det kommande rådet, och då är det inte med på dagordningen utan ska upp på nästa.

Jag stannar där och väntar på att få höra vad det är som EU-ministern förankrar och samråder om med EU-nämnden.

Anf. 39 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag börjar bakifrån eftersom det var lite mer av en formfråga, så kanske vi reder ut ett och annat.

Den här processen är alltid å ena sidan väldigt enkel, å andra sidan väldigt förvirrande. Vi kommer ju hit tre gånger inför samma europeiska råd. Jag kommer hit nu och samråder om dagordningen. Då skulle jag såklart kunna nöja mig med att bara säga att vi godtar dagordningen. Jag tänker dock att det är lite mer intressant för nämnden att höra hur vi resonerar i sak kring en del av frågorna. Men rent formellt är det dagordningen vi godkänner – eller inte godkänner, om vi skulle landa i det och vilja driva någonting annat.

Nästa gång jag kommer tillbaka samråder jag mer i substans. Sedan är det dock ytterst statsministern som vid det tredje tillfället samråder för att få det exakta mandatet.

Jag har ingen optimal lösning på detta. Som sagt är det lite komplicerat. Men jag tänker ändå att det är intressant för nämnden att höra lite kring hur regeringen tänker i sak och inte bara att vi godkänner dagordningen. De facto är det dock dagordningen vi tar beslut om.

Vad har då hänt? Det är alltid fram och tillbaka inför ett ER. Det är också långt kvar till själva ER. Den 8 september fick vi en ny dagordning till ER, och den kom efter den kommenterade dagordningen. Där har, som jag förstår det, till exempel EU:s roll i världen utgått. Den punkten är inte längre med. Däremot finns till exempel frågan om competitiveness and twin transition, alltså både den digitala och den gröna omställningen. Eftersom vi har långa ledtider blir det ibland lite snurrt när saker förändras, helt enkelt, i planeringen inför ER.

Det är väl svaret i form, vad vi ägnar oss åt. Matilda får återkomma om det är något ytterligare som är oklart.

Låt mig då backa och börja från början med Anna Lasses frågor. När det gäller Ukraina och medlemskapsförhandlingarna driver vi på för att öppna kluster 1 så snart som möjligt. Vi vill öppna alla kluster detta år med Ukraina och Moldavien. Precis som Anna Lasses säger blockerar dock Ungern detta, och än så länge ser vi ingen förflyttning från Ungerns sida. Vår bestämda uppfattning är att det behövs ökad press på Ungern från alla håll och kanter. Vår position i dagsläget är just att vi ska gå vidare med både Ukraina och Moldavien och öppna det första klustret.

Nästa fråga gällde grundkapitalet – jag tackar för Anna Lasses lycka till. Det är viktigt. Vi driver på väldigt tydligt från svensk sida för att använda bulken, alltså hela grundkapitalet vad gäller de frysta ryska centralbankstillgångarna. Det är många länder som fortsatt motsätter sig detta. Jag för många diskussioner med andra länder. Jag var i Tyskland så sent som i går. Det finns många synpunkter på detta. Desto viktigare är det då, tycker jag, att någon driver på.

Från svensk sida är vi också väldigt tydliga med att pengarna måste komma någonstans ifrån om vi ska klara av att gemensamt finansiera Ukraina framöver. Då är det rimligt att se till att Ryssland också är med och betalar.

Vi fortsätter alltså att driva på. Men du har helt rätt i att vi inte är överens än.

När det gäller Mellanöstern driver Sverige på för en rad olika åtgärder, precis som du nämner. Vi har såklart frysningen av handelsdelen i associeringsavtalet men också sanktioner mot extremistiska ministrar liksom bosättare. Det driver vi självklart fortsatt på för. Vi kunde också konstatera att Ursula von der Leyen i sitt state of the union-tal häromdagen

presenterade flera av de här delarna. Sedan får vi se exakt när i tid ett förslag läggs fram, men det har varit vår synpunkt att kommissionen ska lägga fram ett förslag så att rådet kan ta ställning.

Jag går så över till Vänsterpartiets och Ilonas frågor. Det finns flera åtgärder som vi kan vidta. Vi stöder också det som kommissionen har presenterat, till exempel vad gäller forskningsprogrammet Horisont. Vi vill se fler åtgärder – det uppmanar vi hela tiden kommissionen att lyfta – både mot Hamas och mot Israel.

Sedan ska man väl konstatera att utmaningen just nu kanske inte är att Sverige driver för få saker utan att vi inte ens har en majoritet bakom att komma överens om de sakerna. Men vi fortsätter att driva på. Och som jag sa till Anna Lasses: Nu ser vi också att kommissionen rör sig och förväntas lägga fram förslag.

Vi kan alltid diskutera om man ska ha med allt i ett handelsavtal eller inte. Jag menar att det är akut för Europa att sluta nya frihandelsavtal med flera delar av världen. Det är också den omedelbara responsen på situationen med USA, där det är viktigt att se att det finns en nödvändighet i att skapa nya exportmarknader för våra företag, diversifiera våra handelsberoenden och ärligt talat också möta den minskning i handeln med USA som ökade tullar borde leda till genom att hitta nya handelsavtal.

Självklart är det alltid optimalt för EU att vi kan sluta handelsavtal som är breda och omfattar många, som vi tycker, goda saker. Men om resultatet blir att vi inte får några nya frihandelsavtal utan hamnar i låsningar och förhandlingar i decennier behöver vi också kunna vara öppna, menar vi, för att ha smalare handelsavtal som är mer fokuserade på att just nå framgång i handelsfrågorna.

Som sagt: Ambitionen är alltid att komma överens om mer. Men det är inte rimligt att det blir stagnation i de här processerna och att vi inte får några handelsavtal på plats.

När det gäller teknikneutralitet kopplat till konkurrenskraft driver regeringen en politik för alla fossilfria kraftslag här hemma men också i Europa. Problemet har ju varit att EU tidigare, och även tidigare svenska regeringar, har drivit en politik som inte har velat öppna upp för kärnkraft som en del av lösningen för klimatpolitiken eller konkurrenskraftspolitiken. Därför är vi väldigt glada att kommissionen nu allt tydligare lyfter in att också kärnkraften har en central roll att spela för att nå våra klimatmål och bidra till ökad konkurrenskraft. Vi vet ju att höga energipriser är en gigantisk utmaning för Europa just nu och att vi behöver få fram mer fossilfri el.

Vi driver alltså inte bara kärnkraft. Men detta har varit en brist från tidigare regeringar och från EU:s sida tidigare som vi nu åtgärdar, vilket vi också har fått genomslag för.

Man kan alltid diskutera balansen mellan konkurrenskraft och lättnader i regler kontra klimat. Vi menar att vi bör förmå göra båda sakerna samtidigt, det vill säga hålla fast vid våra klimatmål och tydligt välkomna regelförenklingar vad gäller rapporteringskrav och andra typer av regelverk. Det är ju uppenbart att våra företag tyngs av en omfattande regelbörda. Det är en av de främsta utmaningarna för Europas konkurrenskraft, tillsammans med avsaknad av kapital och en del andra viktiga frågor.

2025/26. Vi är ett av de länder som tydligt står bakom EU:s nya klimatmål till 2040 om att minska utsläppen med 90 procent.

Punkten om USA har som sagt utgått från Europeiska rådets dagordning i och med att EU:s roll i världen som skulle ha funnits med nu inte gör det.

Vad gäller punkten om migration är det ju välkänt att det finns olika åsikter om asyl- och migrationspakten. Jag tycker att det är oerhört viktigt att Europeiska rådet nu har en ganska bred samsyn på behovet av stramare migrationspolitik för att få ordning på integrationen. Det finns många förslag på bordet kring ökat återvändande och andra typer av åtgärder som vi välkomnar.

Anf. 40 ANDERS EKEGREN (L):

Jag tycker att det finns mycket bra i ståndpunkterna som regeringen för fram. Jag tycker även att statsrådet vidareutvecklade dem på ett trevligt sätt vid dagens möte.

Det är jättebra med det 19:e sanktionspaketet. För min del får ni gärna leverera ett 20:e sanktionspaket också.

Det är jättebra att man sätter press på Ungern, som jag tycker bedriver en politik som är förödande för EU. Men jag vet att det finns en viss problematik kring hur man kan hantera detta.

Det är självklart även väldigt bra att man ser till att EU stärker både den militära förmågan och civilsamhället i förhållande till krig.

Men det finns ett problem, och det är att sanktionerna enbart riktas mot Ryssland. Vi vet ju alla att det finns ett antal stater som håller Ryssland vid liv och möjliggör att de kan fortsätta kriget.

Min fråga till statsrådet är om det förs någon diskussion om att införa sanktioner mot de länder som på olika sätt bistår Ryssland på ett avgörande sätt i kriget.

Anf. 41 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag instämmer i föregående talares fråga. Det var en sak som även jag hade tänkt ta upp. Jag kommer att gå igenom alla dessa punkter.

Vad gäller Ukraina har kommissionen lagt fram förslag om stopp för rysk olja och gas. Vi hoppas att även olja kan omfattas och att det här kan träda i kraft så fort som möjligt.

Miljöpartiet har också betonat vikten av import av olika varor, inte minst fisk. EU har indirekt sponsrat eller gynnat Ryssland med många miljarder kronor. Det är väldigt olyckligt. Det vore bra om man kunde bredda sig från att bara inkludera energi till att inkludera så många varor som möjligt.

Det är även viktigt att öka det diplomatiska trycket på andra länder som Ryssland handlar med, inte minst Turkiet och Indien.

Jag går vidare till Mellanöstern. Det är bra att regeringen är med på att frysa associeringsavtalet. Vi menar att detta bör följas upp med handelssanktioner för att öka den ekonomiska pressen på Israel. Vi tycker också att regeringen skulle kunna driva på för ett europeiskt vapenembargo eftersom det inte är rimligt att EU direkt bidrar ekonomiskt till Israels

militär och de grova krigsbrott vi ser genom att importera och exportera krigsmateriel.

Vi vill också påminna om Västbanken. Regeringen bör driva på för att EU ska undersöka om det är möjligt att terrorlista våldsamma bosättare och bosättningsorganisationer.

Vidare tycker vi att Sverige ska driva på för att Israel ska frige alla olagligt frihetsberövade palestinier, varav många är barn. Sverige bör även driva på för att stoppa importen av varor producerade på ockuperade områden och för det von der Leyen sa i sitt tal om sanktioner mot israeliska ministrar och att fler länder ska erkänna Palestina.

Jag går vidare till punkten om säkerhet och försvar. Om EU:s konkurrenskraft står det att regeringen anser att EU behöver stärka sin konkurrenskraft och öka sin produktivitet för att möta de utmaningar vi står inför. Men i handelsöverenskommelsen mellan Ursula von der Leyen och Donald Trump finns det med att vi ska öka upphandlingen av försvarsmateriel från USA. Det ökar i så fall vårt beroende i en tid när EU skulle behöva fokusera på att bygga upp sin egen försvarsförmåga oberoende av USA. Jag undrar helt enkelt över EU-ministerns syn på detta.

Vad gäller regelförenklingar är Miljöpartiets ståndpunkt känd. Vi är för regelförenklingar men skeptiska när det gäller avreglering som straffar MR-frågor och miljöfrågor.

Vad gäller migration är våra ståndpunkter kända, men jag vill inte desto mindre få det sagt att vi menar att Sverige bör verka för ett EU som tar gemensamt ansvar för asylpolitiken. Utan tvingande solidaritet som ser till att medlemsstaterna delar på ansvaret får man inte bukt med dagens problem. Att hjälpa människor som flyr från krig och konflikt ska inte vara valfritt för enskilda medlemsländer. Vi motsätter oss EU:s och regeringens fokus på ökat återvändande och att stänga dörren för människor på flykt.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Vi har fått en betydligt matigare ståndpunkt från regeringen än många gånger tidigare, när man nu diskuterar dagordningen och inte innehållet i dagordningen. Jag säger det för att vi ska veta vilket mandat vi ger statsrådet. Detta gäller alltså sammansättningen av dagordningen och vad som ska tas upp på mötet. Statsrådet kommer tillbaka och börjar förankra innehållet vid nästa tidpunkt.

Jag förstår att ledamöterna vill opponera sig mot det som står i ståndpunkten när de inte håller med. Vi får kanske fundera lite över hur vi ska jobba med detta framgent.

Jag tolkar statsrådet som att regeringen här redogör för sina kända ståndpunkter, i någon mån, inom respektive områden och kommer att återkomma i materia. Det finns en del kända avvikande ståndpunkter från nämndens ledamöter, men även där återkommer vi i materia. Jag säger detta för att alla ska vara medvetna om ungefär vad vi håller på med – annars kan man lätt tänka sig att vi tar den stora diskussionen nu. Men det gör vi nästa gång.

Anf. 43 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Det var just det jag tänkte ta upp. Vi sverigedemokrater har ju en känd uppfattning kring associeringsavtalet med Israel och en

avvikande ståndpunkt i utrikesutskottet 2025/26 meddelades den 22 augusti.
Den står vi såklart fast vid. 12 september

Min tanke var också att vi skulle ha sakdiskussionen senare, men det kanske ska anmälas en massa avvikande ståndpunkter här i dag?

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Kanslichefen säger att det är upp till mig, men jag skulle säga att det är upp till er, i demokratisk anda. Utifrån att regeringen har lagt fram en ståndpunkt som är matigare än den brukar vara är det självklart att ledamöterna måste ha möjlighet att opponera sig om de inte instämmer i det som där framförs. Ur det perspektivet kan jag tycka att det är klart att ledamöterna ska få framföra avvikande ståndpunkter i förhållande till det regeringen har sagt. Om regeringen vill undvika det framöver får de ha en smalare ståndpunkt, men det är ju faktiskt regeringens problem.

Ska jag tolka det som att Sverigedemokraterna anmäler en avvikande ståndpunkt?

Anf. 45 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ja, då har vi en avvikande ståndpunkt som rör just meningen kring associeringsavtalet, med hänvisning till den avvikande ståndpunkten från den 22 augusti.

Anf. 46 AIDA BIRINXHIKU (S):

Ordförande! Tack, EU-ministern, för redogörelsen!

Jag skulle vilja gå närmare in på konkurrenskraftsfrågorna, som såklart får större betydelse i ett förändrat geopolitiskt läge. Enligt regeringen ska konkurrenskraftsarbetet gå hand i hand med den gröna omställningen, men det vi ser i praktiken är ju att många svenska företag som ligger långt fram i omställningen nu i stället möts av ökad ryckighet och oförutsägbarhet.

Det finns en diskussion om ökad konkurrenskraft som alltmer domineras av ett synsätt där man betraktar våra klimatambitioner som en bromskloss snarare än en motor för innovation, jobbskapande och motståndskraft. Det är alltså i ljuset av den diskussionen jag skulle vilja be regeringen förtydliga sin ståndpunkt. Ska den tolkas som en positionsförflyttning? Vad menar man egentligen med att konkurrenskraftsarbetet och den gröna omställningen ska gå hand i hand? Är det här ett sätt att öppna för att backa från ursprungliga klimatambitioner, eller ska ståndpunkten tolkas som att den fortsatta vägen framåt är att ökad konkurrenskraft förutsätter att man ökar takten i den gröna omställningen?

Anf. 47 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi ska väl snart ge ordet till statsrådet igen, men det blir ju en speciell hantering av detta.

Jag tänker för säkerhets skull – mot bakgrund av att ståndpunkterna ser ut som de gör, är skriftliga och har framförts muntligt – säga att vi socialdemokrater självklart håller i redan tidigare kända avvikande ståndpunkter på områden där vi tycker att vi har en mer framåtlutad position än regeringen, men vi får avvakta och höra vad statsrådet säger.

Det gäller bland annat Mellanöstern, säkerhet och försvar och inte minst den gröna och digitala omställningen.

I och med att det är just dagordningen som ska diskuteras nästa vecka vill jag understryka något som hänger ihop med det Aida Birinxhiku yttrade. Det kan finnas en poäng med att ett land som Sverige framför att man ska kalla saker vid deras rätta namn. Twin transition låter ju tjuvigt, men risken finns att man återigen puttar undan vad det egentligen handlar om, nämligen en grön och digital omställning. Man kan tycka att regeringen borde driva att det ska stå vad det faktiskt är.

Uppfattade jag det rätt att regeringen accepterar att EU:s roll i världen inte finns med på dagordningen? Jag kan tycka att det är lite märkligt med tanke på den tid vi är i. Det finns väl nästan inget viktigare än att EU:s ledare fortsätter diskutera EU:s roll i världen? Det kan handla om EU:s relationer till USA och Kina, där det har varit ett toppmöte. Det kan också handla om nya relationer som behöver byggas – kanske till Sydafrika eller Japan.

Något som också kan kopplas till punkten om EU:s roll i världen eller till punkten om migration, som ändå står på dagordningen, är till exempel Sudan. Där är det tio miljoner människor som svälter ihjäl. Det är en enorm oroshärd – den största svältkatastrofen i världen just nu. Den kan vara rimlig att adressera.

När det gäller dagordningen tycker vi som sagt att man ska kalla saker vid deras rätta namn. Grön och digital omställning behöver finnas med på dagordningen, tydligt och utan omskrivningar.

Vi aviserar alltså kända avvikande socialdemokratiska ståndpunkter, där vi tycker att vi har en mer framåtlutad position inom de områden där det är relevant.

Det som är nytt, som inte har adresserats här och som vi är väldigt bestämda om är att Sverige faktiskt ska ta till orda redan nästa vecka gällande det som presenterades i von der Leyens state of the union-tal, nämligen Gazapaketen. Det innehåller en blandning av vem som gör vad, men det kom ändå en vädjan från von der Leyen om att Europas ledare ska ställa upp och ge sitt stöd till paketet för att sätta hårdare press på Israel och försöka få stopp på det fruktansvärda som utspelar sig i Palestina. Det är väl det minsta man kan begära av den svenska regeringen att man redan nästa vecka när EU-ministrarna samlas är väldigt tydlig med att den svenska regeringen ställer upp fullt ut på detta Gazapaketen?

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Vill ni anmäla avvikande ståndpunkt om det och om dagordningen, eller är det medskick?

Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S):

Det beror på vad EU-ministern svarar.

Anf. 50 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

När det gäller formfrågan brukar vi vara ganska matiga. Det är möjligt att det är något extra stycke just den här gången, men vi brukar vara hyfsat utförliga även i denna första runda. Men återigen: Det är, precis som ni säger, dagordningen vi fattar beslut om. Detta är väl något att fundera på framåt – hur vi vill ha det. Vi kan såklart bara komma hit och säga ”det är

de här sex punkterna – det blir jättebra. Nu har vi den diskussion vi har, och det är väl bra.

12 september

När det gäller synpunkterna om ökad press på Ryssland, som lyftes från flera håll, kan jag bara konstatera att regeringen hela tiden driver på för nya åtgärder. Nu håller ett 19:e sanktionspaket på att tas fram. Jag gjorde dock själv i en intervju i går poängen att det väl är dags att börja jobba på det 20:e parallellt. Vi behöver hela tiden nya sanktionspaket och ökat tryck, så jag håller helt med. Det är samma sak när det gäller fler varukategorier. Vi driver också på för breda importtullar. Jag skulle säga att Sverige tillsammans med några andra medlemsstater verkligen går i bräschen för att hela tiden öka trycket på Ryssland på alla sätt vi kan.

Nu finns det en plan för att fasa ut beroendet av rysk energi. Vi skulle önska att det gick ännu snabbare. Vi vet allihop att problemet sitter i Slovakien och Ungern, men det är icke desto mindre bra att det finns en plan – även om vi driver på för att det borde gå snabbare.

När det gäller sanktioner har vi ett lite smalare ramverk än vad till exempel USA har, men vi har ändå infört sanktioner mot ett antal kinesiska företag och privatpersoner som exporterar produkter med dubbla användningsområden. Vi har infört strängare exportkontroll gentemot kinesiska företag som kringgått EU:s sanktioner. Men jag tror självklart att det finns mer att göra. I det nya sanktionspaketet driver vi till exempel på för aktioner mot dem som möjliggör för skuggflottan. Det handlar alltså hela tiden om att också se på vilka det är som möjliggör ett kringgående av sanktionerna. Där behöver vi, tror jag, fortsätta arbeta.

Miljöpartiet hade ganska många olika frågor. Jag kommenterar inte allt, för det handlar också mycket om egna synpunkter. Västbanken nämndes; vi driver som sagt på för att sanktionslista extremistiska bosättare.

När det gäller beroendet av USA kopplat till försvar tycker jag att det rör sig om en balansgång. Fokus för oss måste vara att öka vår egen försvarsförmåga. Det är därför vi ibland också vänder oss mot ganska specifika krav på att allt ska vara producerat i Europa, till exempel. Då skulle resultatet bli att vi inte får fram all den ammunition och materiel som vi behöver. Att vi behöver en ökad produktion i Europa och en ökad egen försvarsförmåga är däremot alldeles uppenbart.

Jag tänker alltså att vi måste jobba på två fronter samtidigt. Vi måste säkerställa att vi har goda avtal och samarbeten med andra delar av världen – UK nämner vi ofta som ett bra exempel där vi samarbetar nära i försvars- och försvarsmaterielfrågor. Samtidigt måste vi jobba för att öka vår egen försvarsindustri, och där har vi nu många projekt på gång inom EU, med olika typer av instrument som syftar just till att bygga upp en bättre egen försvarsförmåga, självklart kombinerat med de kraftfulla satsningar vi gör nationellt.

Flera var inne på frågan om avregleringar eller minskad regelbörda kopplat till klimat. Jag kan bara konstatera att nämnden väl alldeles nyss hade ett samråd med miljö- och klimatministern just om att Sverige står bakom det nya klimatmålet till 2040, att minska utsläppen med 90 procent. Detta är väl ett väldigt konkret exempel på hur Sverige mycket tydligt inte bara står bakom de klimatmål vi tidigare har antagit utan också går i bräschen för att anta nya klimatmål på vägen mot att nå full klimatneutralitet.

Precis som jag sa står vi alltså tydligt bakom klimatmålen och grundbulten i de tillvägagångssätt vi har för att nå dem, det vill säga utsläppshandelssystemet, och en del andra viktiga åtgärder. Men vi måste också parallellt inte bara ha en diskussion om utan också få igenom viktiga regelförenklingar.

Det finns absolut många företag som ligger i framkant. Det är därför vi håller fast vid målen, för att inte skapa oförutsägbarhet; företagen ska veta vad som gäller. Men det är också väldigt många företag som menar att regelbördan och rapporteringskraven är för omfattande. Detta kan i praktiken omöjliggöra eller försvåra för dem att göra omställningen. Den balansen måste till, menar vi.

Precis som ledamoten säger finns det ett antal länder som menar att det råder ett fullständigt motsatsförhållande mellan klimat och konkurrenskraft. Det gör inte vi. Här driver Sverige på gentemot andra länder för att vi måste kunna göra både och. Men jag tror att vi också måste se att det finns utmaningar kopplat till konkurrenskraft och regelbörda som vi måste se till att ta itu med.

När det gäller Matilda Ernkrans synpunkter gällande själva dagordningen är det som statsministern ofta säger när han samråder: Man kan såklart ha en diskussion om varför det ena eller det andra inte finns med. Jag kan konstatera att vi nu har Ukraina, Mellanöstern, försvar och säkerhet, konkurrenskraft och den dubbla omställningen, bostäder och migration. Det är alltså en ganska diger dagordning, där många punkter dessutom är ganska breda. Jag tror att det ryms mycket inom var och en av dem. Vi har inget att invända mot dagordningen utan kan konstatera att det inom till exempel konkurrenskraft ryms rätt många frågeställningar.

Jag tycker kanske inte heller att Sverige ska lägga sitt stora förhandlingskapital på att på rubriknivå byta ut formuleringen twin transition till grön och digital omställning. Däremot välkomnar vi att vi har kopplat ihop konkurrenskraft med den gröna och digitala omställningen. Det är det viktiga – att vi tar dessa två i samma sammanhang.

När det gäller Gazapaketet är det som sagt mycket som Sverige driver på för. Vi har varit inne på flera delar, som handelsavtal och sanktionslistningar. Självklart överväger vi också hela tiden ytterligare åtgärder. Vad gäller Ursula von der Leyens tal häromdagen kommer vi att analysera alla delar i det hon har föreslagit och återkomma när vi närmare ser de exakta beståndsdelarna.

Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, EU-ministern, för svaren!

Jag håller med vice ordförande Matilda Ernkrans när det gäller Gazapaketet. Det är viktigt att Sverige står bakom det.

I övrigt tänker jag att det är lika bra att jag anmäler avvikande ståndpunkt med hänvisning till det jag har framfört i dag och även tidigare kända ståndpunkter.

Jag vill också skicka med att jag tycker att det, även om det bara handlar om dagordningen, är väldigt bra att regeringen lägger fram mycket av sina ståndpunkter redan på detta stadium. Vi har kunnat se när det gäller Europeiska rådet att saker som oppositionen fört fram kanske inte har kommit med just den aktuella gången. Ett sådant exempel är skuggflottan,

som nämndes först av oppositionen 2015. Det nästa Europeiska råd hade statsministern med skuggflottan som en tilldelad del av den svenska ståndpunkten. Det är väldigt bra att vi har en så tidig dialog så att de medskick som vi gör från oppositionen och som regeringen uppskattar kommer med till det kommande Europeiska rådet och inte först till nästa. Jag uppskattar detta och hoppas att regeringen fortsätter – inte tycker att det blir en jobbig diskussion utan att den är positiv.

Jag kom på att jag har en fråga till; det handlar om säkerhet och försvar. Nu är det ganska övergripande hållet, men något jag funderar på är Rysslands hot mot Polen – de drönare som har blivit nedskjutna men också att Ryssland, om jag har förstått det rätt, har uttalat ett hot mot Polen eftersom Polen aviserat att man tänker stänga gränsen mot Belarus i samband med en militärövning. Kommer detta, det vill säga de direkta hoten, att tas upp på något sätt och inte bara på det övergripande planet?

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag uppskattar också att regeringen har utvecklat sina ståndpunkter under dessa dagordningspunkter, även om jag själv kanske var en av dem som förlängde diskussionen genom att ge mig in i varje punkt. Som politiker i opposition är det svårt att inte göra det när man ser olika meningar framför sig.

Vad gäller själva dagordningsformen skulle jag, för att börja i den mer positiva änden, kunna säga att jag har förtroende för regeringen i fråga om Ukraina och Ryssland. I den frågan tycker jag att regeringen gör ett väldigt gott jobb.

Men när det gäller EU:s konkurrenskraft och den gröna och digitala omställningen anser jag att det finns mer att önska i och med att ”grönt” är lite inklämt i en ganska bred rubrik. Det hade verkligen behövts att man på detta råd lyfte en riktig grön rubrik, som har lite mer innehåll. Om jag ska sammanfatta det handlar det mycket om konkurrenskraft och lite om kärnkraft och frihandelsavtal.

Om vi lyfter blicken lite grann ser vi att vi går mot viktiga FN-möten som handlar om både klimat och biologisk mångfald. Vi kan titta på vad som händer i Sverige, i Västernorrland, och hur det drabbar människor – det blir väldigt kännbart. En grön omställning handlar om väldigt mycket mer än forskning, kärnkraft och konkurrenskraft. Det handlar om att investera för att rädda liv – för att möjliggöra matproduktion och säkerhet för människor. Att investera i klimatanpassning är kanske inget som företag gör som en business, utan det handlar om en investering för att rädda liv och säkra till exempel matförsörjning.

Jag hade alltså önskat att den här rubriken var lite mer fokuserad på en grön omställning i stället för att det bara handlar om ett ord som är lite inklämt i andra ämnesområden.

Om det inte var tydligt tidigare kan jag tydliggöra att Miljöpartiet har en avvikande standpunkt gällande både dagordningsutformningen – det gäller den gröna omställningen – och allt som jag har redogjort för tidigare.

Anf. 53 ANNA LASSES (C):

När det gäller själva formfrågan tycker även jag att det är positivt att regeringen ger lite matigare input. Jag tror att det är väldigt bra att vi har den här dialogen – vi kan ge input till regeringen, men regeringen kan

också ge input till oss. Detta är mycket sympatiskt och ger också Sverige en starkare röst i Europa, hoppas jag. Det tycker jag alltså absolut är bra.

Jag vill också, precis som Matilda Ernkran, göra ett medskick. Vi anser att man i så stor utsträckning som möjligt bör stötta von der Leyen när det gäller Gazapaketen. Det behöver inte betyda att exakt varenda grej ska vara med. Där får man kanske göra en analys – är det till och med fler saker som ska med? Men själva inriktningen tycker jag är oerhört viktig: att visa stöd så att vi kommer vidare och får slut på eländet.

Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag glömde nämna Gazapaketen fast det var det jag hade skrivit upp. Självklart tycker jag att det är en god idé om man kan trycka på och understödja det.

Anf. 55 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Bara för att undvika missförstånd: Det jag efterfrågar är kanske ett mellanting mellan hur ståndpunkterna har utvecklats nu, de skriftliga tillsammans med de muntliga, och att bara säga ”vi accepterar dagordningen”. Jag skulle önska lite mer konkretion. Kommer regeringen att acceptera den dagordning som ligger? Om inte, vilka förändringar vill man driva? Det är rimligt att EU-nämnden får detta som underlag.

Under de punkter som finns på dagordningen önskar jag också lite mer konkretion. Vad tänker den svenska regeringen driva, bevaka och prioritera? Det skulle också, tänker jag, göra att vi kan ha en bra diskussion om alla dessa svåra frågor och att regeringen kan känna att man får ett stöd eller idéer och tips från hela EU-nämnden. Jag vill bara ha detta sagt: Det finns ett mellanting.

Med det sagt vill vi socialdemokrater i detta läge anmäla en avvikande ståndpunkt. Vi håller i socialdemokratiska ställningstaganden inom de områden som nu är aktuella och där vi avviker från regeringen. Detta har vi gjort tydligt i många olika sammanhang. Men som sagt, i sak är det nya, inte minst när det gäller Mellanöstern, von der Leyens förslag om det Gazapaket som ska sätta starkare press på Israel för att få stopp på kriget. Vi tycker att det minsta Sverige kan göra är att redan nu fullt ut ställa sig bakom detta och göra det tydligt på kommande GAC.

Vi tycker att regeringen ska hålla i att rubriksättningen ska framhålla den gröna och digitala omställningen. Det betyder inte att man inte kan använda twin transition; det kan man väl göra, men det finns ingenting som säger att just det ordvalet ska vara rubriksättningen. Det kan ju vara en beskrivning underifrån, så det tycker vi att man ska hålla i.

Ärligt talat: Att plocka bort punkten om EU i världen känns märkligt i det läge som vi befinner oss i. Det också märkligt att inte ett land som Sverige, med tanke på vårt starka beroende av omvärlden, driver på för att detta ska vara kvar. Man kan ju vara kreativ här också och slå ihop punkter – till exempel kan man ha EU i världen och migration som en punkt om man skulle vilja det.

Det får bli vår formulering av avvikande ståndpunkt denna gång.

Anf. 56 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Frågan om Polen, som Ilona Szatmári Waldau nämnde, är såklart också nytillkommen sedan en del av det här har skickats ut. Jag kan inte tänka

2025/26
12 september

mig annat än att det kommer att påverka många diskussionerna. Just nu sker det också väldigt mycket. Polen höll artikel 4-konsultationer, och vi vet också att det skedde diskussioner inom ramen för EU och Nato i går på tjänstemannanivå. Jag tror att vi kommer att följa detta mycket, mycket noga och diskutera exakt vilka åtgärder vi ska vidta.

Jag tycker att den omedelbara responsen från Natos sida var väldigt god och bra, det vill säga full uppslutning bakom Polen, att detta är en tydlig kränkning av polskt luftrum och att vi tar detta på allra största allvar. Jag tycker också att det blir en påminnelse om vad som händer i Ukraina varenda dag men att det också kommer mycket närmare oss själva.

Jag tror därför absolut att det kommer att prägla diskussionen. Vi har all anledning att följa detta mycket noga, och både utrikesministern och statsministern har varit i kontakt med sina polska motsvarigheter.

När det gäller om man ska ha en uttrycklig klimatpunkt kan man alltid diskutera vad saker ska heta. Jag välkomnar att det finns med. Jag tycker möjligen också att det kan vara bra att känna till att det finns länder som driver på för att klimat- och miljöministern och hennes kollegor nästa vecka, är det väl, på miljörådet inte ska diskutera det nya klimatmålet utan att man snarare ska ta det på Europeiska rådet i oktober. Det tror jag vore mycket olyckligt, för det skulle försena hela tidtabellen och innebära svårigheter att leverera in vår NDC till COP-toppmötet.

Jag tror därför att vi som står bakom förslaget om 90 procent till 2040 rent strategiskt bör stödja att det antas på miljörådet nästa vecka så att vi får ett snabbt och bra beslut som kan ligga till grund för COP sedan. En möjlig reflektion är att det finns en risk att en uttrycklig klimatpunkt på ER skulle fördröja beslutet inför COP.

I övrigt var det ganska många olika synpunkter och medskick. Jag vet inte exakt varför EU:s roll i världen har strukits, kanske av tidsskäl givet att det är en ganska diger dagordning. Den diskussionen brukar också ta alla möjliga vägar, och den ryms onekligen i många av de andra dagordningspunkterna.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna.

Vi tar oss vidare på rådsdagordningen och kommer till punkt 4, Lagstiftningsprogrammering: avsiktsförklaring.

Anf. 58 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

I onsdags höll kommissionens ordförande sitt årligt återkommande tal om Europeiska unionen i Europaparlamentet. Kommissionen har därefter skickat sin avsiktsförklaring till rådets ordförande och Europaparlamentets talman. Talet är det första i sitt slag sedan den nya EU-kommissionen tillträdde den 1 december förra året.

Från regeringens sida är det särskilt angeläget att kommissionen fortsätter att ge sitt orubbliga stöd till Ukraina och fortsätter att sätta press på Ryssland. Vi välkomnar att kommissionens avsiktsförklaring rymmer alla regeringens prioriteringar: kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten. Regeringen vill även se att kommissionen menar allvar i den påtryckning vi nu arbetar hårt för om att villkora all EU-finansiering

mot att uppfylla krav på rättsstat och grundläggande demokratiska principer.

Vi välkomnar att kommissionens prioriteringar rör sig i den svenska regeringens riktning med fortsatt fullt fokus på ett än mer enat Europa, ett orubbligt stöd till Ukraina och en stärkt konkurrenskraft. Det är essentiellt att EU bygger upp starka muskler för att kunna vara med i matchen och konkurrera med omvärlden. Det utgör grunden för ett mer självständigt och enat Europa.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen allt eftersom de aviserade initiativen har presenterats.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer då till dagordningspunkt 5, Den årliga rättsstatsdialogen: övergripande diskussion.

Anf. 60 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här punkten ska vi diskutera det övergripande läget på rättsstatsområdet inom EU med utgångspunkt i kommissionens rättsstatsrapport.

Rättsstatsdialogen är ett viktigt grundinstrument i rådets arbete för att upprätthålla och stärka respekten för rättsstatens principer. Dialogen blir ännu viktigare nu när vi också har det utvidgade formatet med kandidatländerna, som jag återkommer till under nästa dagordningspunkt.

Vad gäller den här horisontella diskussionen välkomnar regeringen kontinuitet i upplägget för dialogen och att dialogen utgår från kommissionens rättsstatsrapport. Det är viktigt att alla EU:s medlemsstater deltar aktivt.

I likhet med tidigare år fokuserar rapporten på rättsväsendets oberoende, kvalitet och effektivitet, korruptionsbekämpning, mediernas frihet och mångfald samt andra konstitutionella frågor som rör kontroller och motvikter. I årets rapport har kommissionen även lyft fram inremarknadsdimensionen av rättsstatens principer.

Kommissionen anger i årets rapport, som kom i juli, att 57 procent av rekommendationerna från 2024 har genomförts fullt eller delvis av medlemsländerna. Jämfört med förra årets utfall är takten i genomförandet något lägre, men många positiva reformer har likväl genomförts runt om i medlemsländerna.

Rapporten visar att alla medlemsstater kan göra mer på rättsstatsområdet. Det gäller även Sverige, även om bedömningen av rättsstatsläget i vårt land lyfts fram som allmänt positiv. Kommissionen konstaterar att några få medlemsstater har särskilt allvarliga utmaningar på rättsstatsområdet. I dessa medlemsländer har framsteg uteblivit på så gott som alla rekommendationer. Det här är mycket allvarligt, och vi behöver fortsätta med dialogen och med de andra tillgängliga instrumenten, inte minst de som är kopplade till det nya förslaget om EU:s nästa långtidsbudget.

Anf. 61 ANNA LASSES (C): 2025/26:1

Ordförande! Nu kommer jag att lyfta en särskild fråga. Det är möjligt att den inte har här att göra, men jag vill ändå verkligen göra det medskicket. Jag tror också att det är en fråga där jag och ministern har samma ståndpunkt.

Det handlar naturligtvis om Budapest Pride i somras och påföljden för Ungern utifrån detta, för det är fullständigt oacceptabelt. Det vore trevligt att höra en reflektion från ministern, men jag vill också verkligen göra ett medskick att Sverige nu driver på för att Ungern ska få en påföljd och att det här inte återupprepas. Det är livsfarligt om det här inspirerar andra länder.

Anf. 62 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag kommer att upprepa lite av det som sades innan. Det rör egentligen samma fråga, nämligen att Ungern har förbjudit demonstrationer som främjar eller synliggör homosexualitet. Det är det man använder för att förbjuda Prideparader. Vi vet också att man försökte stoppa Budapest Pride, där Ungerns regering gick ut till samtliga ambassader och mer eller mindre förbjöd ambassadörerna och diplomatisk personal att delta i Pride, vilket många av dem hade planerat.

Försöket att stoppa Budapest Pride gick dock inte igenom, eftersom en otroligt modig borgmästare ordnade så att det blev en kommunal marsch i stället. Även världens blickar gjorde att det inte blev några repressalier som regeringen hade sagt att man skulle ha mot dem som demonstrerade. Nu var det ju så många så det var helt omöjligt, och än så länge har inte arrangörerna råkat illa ut även om borgmästaren tydligen har tagits in för någon typ av förhör.

I oktober är det dags för den andra Prideparaden i Ungern, i staden Pécs. Där har polismyndigheten bara för några dagar sedan förbjudit paraden med hänvisning till den här lagen. Det är också så att Ungern sedan 2021, tror jag, har en anti-hbtq-lag. Med tanke på rättsstatens principer och EU:s värderingar borde inget EU-land kunna stifta den här typen av lagar, och jag hoppas verkligen att regeringen framför detta.

Jag hoppas också att regeringen vågar ta initiativ till att anmäla Ungern till EU-domstolen för att man bryter mot yttrande- och mötesfriheten inom EU. Det måste vi våga göra.

Anf. 63 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack för två frågor på samma tema, där jag tror att vi är i allt väsentligt helt överens! Situationen i Ungern är bedrövlig, och Prideparaden var bara ett exempel på det vi har sett under en lång, lång tid, vilket också bekräftas i det som vi nu diskuterar, det vill säga rättsstatsrapporten: Det sker i princip ingen positiv utveckling i Ungern över huvud taget, utan det går snarare i motsatt riktning.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att EU agerar kraftfullt. Vi är några länder som talar allra tydligast, skulle jag säga, och Sverige är ett av dem. Jag kan önska att fler skulle vara lika tydliga. Det är det vi jobbar för.

Vi brukar säga att vi måste använda alla verktyg som vi har i verktygslådan mot Ungern. Vi hade en diskussion på det informella ministermötet i Köpenhamn i förra veckan om just rättsstatens principer, som jag är glad att Danmark satte på dagordningen. Det är en viktig fråga

att diskutera, och flera runt bordet konstaterade, möjligen lite cyniskt, att det som framför allt verkar bita är pengar – det vill säga det man kan hoppas bita är pengar. Vi har ju 20 miljarder euro frysta till Ungern, och det är klart att det gör ont för Orbán, och jag tycker att ännu mer borde frysas. Jag tycker inte att en enda krona eller euro ska gå till Ungern, och vi driver i kommande fleråriga budgetförhandlingar att vi ska ha full konditionalitet, vilket innebär att inte en enda euro ska gå till ett land som inte lever upp till rättsstatens principer.

Vi håller på att analysera det här förslaget, och vi ser i alla fall en mycket bredare och mycket större konditionalitet än i den förra budgeten, vilket vi välkomnar. Ursula von der Leyen har också själv sagt att det ska vara full konditionalitet, så vi håller på att följa upp så att det verkligen blir tillräckliga krav.

Det är otroligt viktigt att vi jobbar med pengarna, och som jag har hört flera kollegor säga runt bordet när vi har våra ministermöten handlar det också om att vi måste kunna försvara för våra skattebetalare varför vi skickar pengar till länder som inte lever upp till de grundläggande principerna. Det kan vi ju inte försvara, och alltså måste det vara stopp på den typen av utbetalningar. Detta kommer att bli en viktig del i de kommande budgetförhandlingarna.

Sverige intervenerar också i fem olika domstolsprocesser mot Ungern just nu. Den ena rör hbtqi-lagen, och det handlar även om suveränitetslagen och flera andra djupt problematiska lagstiftningar som Ungern har infört. Vi intervenerar alltså i flera fall tillsammans med många medlemsstater, vilket i sig är ganska ovanligt. Medlemsstater brukar undvika att gå i direkt polemik med en annan medlemsstat, utan man låter kommissionen göra detta. Men just när det gäller Ungern och flera av de här lagarna är det ett stort antal medlemsstater som har gett sig in i de här förhandlingarna, inklusive Sverige som sagt.

Vi deltar alltså i fem olika processer, vilket är viktigt i sig, men jag vill också säga att det även blir oerhört viktigt hur Ungern svarar på de här domsluten. Då är vi tillbaka i de fundamentala principerna: Lever man upp till vad EU-domstolen säger eller inte? Det kommer vi att fortsätta att bevaka noga.

Slutligen har vi vårt tredje verktyg, artikel 7-processen, som vi har diskuterat i det här rummet tidigare, och där finns det möjligheter att rikta mer skarpa rekommendationer mot Ungern. Hittills har vi haft åtta utfrågningar, tror jag att det är, av Ungern, och det är uppenbart att de inte leder någonstans, vilket jag också framförde till Ungerns EU-minister i våras när vi hade den senaste övningen.

Från svensk sida har vi sagt att det är dags att börja diskutera nästa steg i den processen. Även här är utmaningen att inte alla länder är överens, och jag tycker att det är viktigt att vi samlar den majoritet som krävs för detta för att kunna gå vidare.

Vi arbetar alltså på alla fronter och tar det på största allvar.

Anf. 64 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Tack så mycket för svaret, men jag måste ställa en följdfråga.

Det var ju alldeles uppenbart att Prideparaden i Budapest gick fredligt till. Polisen skyddade demonstranterna mot motdemonstranter i stället för att ge sig på demonstrationen, och det berodde naturligtvis på

borgmästaren men också på att vi var 30 25 26 som åkte ned. Jag var själv där och gick i paraden och deltog i olika seminarier om mänskliga rättigheter.

Nu är ju situationen i Pécs lite annorlunda. Det är inte samma tryck. Jag vet inte om parlamentsledamöter kommer att åka ned för att stötta. Än så länge tror jag inte att borgmästaren där har gjort någonting för att stötta. Det finns en stor risk att det när den här prideparaden genomförs – för den kommer nog att genomföras trots förbudet – blir repressalier mot dem som går i paraden och mot dem som arrangerar paraden. Då bryter Ungern inte bara mot lagen. Man bryter också mot yttrande- och mötesfriheten inom EU genom repressalier mot dem som ordnar demonstrationer.

Då är frågan: Vad kan EU göra för att förebygga repressalier mot dem som deltar i och arrangerar prideparaden i Pécs?

Anf. 65 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack, Ilona, för att du lyfter en väldigt viktig fråga!

Det gäller att fortsätta att hålla ljust på vad som sker i Ungern och att inte så att säga vända bort blicken efter Budapest. Jag tycker att vi ska fortsätta att bevaka det noga. Jag tycker att vi ska ha en dialog med och en press på Ungern. Det är också bara att konstatera att det inte bara är fråga om repressalierna utan hela lagstiftningen i sig är i praktiken en inskränkning av mötes- och yttrandefrihet på många olika sätt. Jag håller alltså helt med. Låt oss fortsätta att ha både bevakning av och press på Ungern.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss vidare till dagordningspunkt 6, Allmän utveckling av rättsstatssituationen i utvalda kandidatländer.

Anf. 67 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Rådet kommer även, liksom förra hösten, att diskutera rättsstatsläget i fyra utvalda kandidatländer – Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien. Kommissionen beslutade inför förra årets rapport att inkludera de kandidatländer som kommit en bit på vägen i sina anslutningsförhandlingar, och urvalet blev då dessa fyra. Syftet är att stötta ländernas reformarbete på det här centrala området.

I årets rapport nämner kommissionen sin avsikt att med tiden utvidga kretsen av kandidatländer som inkluderas i rapporten. Företrädare för de fyra aktuella länderna har bjudits in till allmänna rådets möte och kommer att delta när läget i deras land diskuteras.

Regeringen anser att respekt för rättsstatens principer utgör ett fundament för hela EU-samarbetet och därtill är av central betydelse för en trovärdig och meritbaserad utvidgningsprocess. Det är positivt att ytterligare uppmärksamhet ges åt detta genom att i kommissionens rapport inkludera de kandidatländer som kommit en bit på vägen. Men det måste utgöra ett komplement till, och inte ersätta, de villkor som ställs och de rekommendationer som ges inom ramen för den ordinarie anslutningsprocessen.

Regeringen kommer i diskussionen att framhålla vikten av att kandidatländerna på allvar tar sig an de utmaningar som återstår och driver reformarbetet framåt bland annat när det gäller rättsväsendets oberoende, kampen mot korruption, mediefrihet och civilsamhällets möjligheter att verka.

Regeringen avser att uppmuntra fortsatta reformframsteg i Albanien och Montenegro, där kommissionen uppmärksammar att utvecklingen på flera områden går i rätt riktning. Regeringen avser att uppmana Nordmakedonien att intensifiera sitt reformarbete och uttrycka oro över att Serbien rör sig i fel riktning och inte vidtar tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de brister som kommissionen identifierar.

Avslutningsvis vill jag nämna att det pågår förberedelser för att ordna en mellanstatlig konferens mellan EU och Albanien i anslutning till allmänna rådets möte den 16 september för att öppna kapitelkluster nummer 4, gröna agendan och hållbar konnektivitet.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Kan vi då konstatera att det även här finns stöd för regeringens redovisade inriktning? Svaret är ja.

Då är det övriga frågor. Har vi några sådana, statsrådet?

Anf. 69 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Ja, jag vill när det gäller övriga frågor nämna att Frankrike har anmält en övrig fråga för att informera om sitt inspel till kommissionen inför det kommande meddelandet om en europeisk demokratisköld. Vi kommer i samband med det att passa på att nämna Sveriges icke-papper i ämnet som överlämnades till EU-kommissionen den 3 september.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar lycka till och trevlig helg, när det blir dags.

Anf. 71 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Trevlig helg!

Innehållsförteckning

2025/26:1

12 september

§ 1 Miljöfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	1
Anf. 5 ANNA LASSES (C)	2
Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	3
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 JYTTE GUTELAND (S)	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 11 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 13 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	5
Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	6
Anf. 15 JYTTE GUTELAND (S)	6
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 17 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	7
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP)	8
Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	8
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 21 JYTTE GUTELAND (S)	9
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 23 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	9
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 25 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	10
Anf. 26 ANNA LASSES (C)	10
Anf. 27 JYTTE GUTELAND (S)	11
Anf. 28 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 29 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	11
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 31 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L)	11
§ 2 Allmänna frågor	12
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 33 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 35 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	12
Anf. 36 ANNA LASSES (C)	13
Anf. 37 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	14
Anf. 38 MATILDA ERNKRANS (S)	15

Anf. 39	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15
Anf. 40	ANDERS EKEGREN (L)	18
Anf. 41	REBECKA LE MOINE (MP)	18
Anf. 42	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 43	MARTIN KINNUNEN (SD)	19
Anf. 44	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 45	MARTIN KINNUNEN (SD)	20
Anf. 46	AIDA BIRINXHIKU (S)	20
Anf. 47	MATILDA ERNKRANS (S)	20
Anf. 48	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 49	MATILDA ERNKRANS (S)	21
Anf. 50	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	21
Anf. 51	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	23
Anf. 52	REBECKA LE MOINE (MP)	24
Anf. 53	ANNA LASSES (C)	24
Anf. 54	REBECKA LE MOINE (MP)	25
Anf. 55	MATILDA ERNKRANS (S)	25
Anf. 56	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	25
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 58	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	26
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 60	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	27
Anf. 61	ANNA LASSES (C)	27
Anf. 62	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	28
Anf. 63	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	28
Anf. 64	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	29
Anf. 65	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	30
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 67	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	30
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 69	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	31
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 71	EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M)	31

2025/26:1
12 september